

En frihetskamp

mot vold og

kontroll

Høyres ekspertpanel mot negativ sosial kontroll og vold i nære relasjoner

Høyre

Vår tids viktigste kamp

Altfor mange lever i hjem preget av negativ sosial kontroll og vold i nære relasjoner. Derfor er kampen mot vold og kontroll en viktig frihetskamp for Høyre. Alle kommuner skal ha handlingsplaner for å beskytte de som er utsatt.

En av ti kvinner har opplevd alvorlig vold fra en partner. Vold ødelegger menneskers liv, og er en stor kilde til sykemeldinger, skolefravall og rusavhengighet. Ifølge Menon Economics (2023) forårsaker vold utgifter for 92,7 milliarder kroner. Vold i nære relasjoner er et forvarsel på det mest alvorlige utfallet. I 2023 var nesten halvparten av alle drap i Norge partnerdrap. Høyre mener dette er uakseptabelt.

Undersøkelser blant ungdom viser også at erfaringer med vold og overgrep er utbredt i oppveksten. UEVO-undersøkelsen (2019) viser at et av fem barn har opplevd fysisk vold i oppveksten. Omfanget av seksuelle krenkelses er også stort. Dette er tall som ikke kan ignoreres.

Kommunene sitter på virkemidlene som skal til for å forebygge og bekjempe volden. Høyre mener alle kommuner skal ha en handlingsplan mot vold i nære relasjoner og negativ sosial kontroll. Med vold i nære relasjoner legger vi Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) sin forståelse til grunn: "Vold i nære relasjoner er et overordnet begrep som dekker fysisk og psykisk vold, seksuelle overgrep, materielle/økonomiske overgrep og omsorgssvikt. I tillegg inngår handlinger som betegnes som æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse i begrepet."¹

Det er behov for brede tiltak over tid med tidlig innsats. Universelle tiltak som bekjemper lavinntekt, levekårsutfordringer og fremmer deltakelse i samfunnet bør prioriteres. Familiestøttende tiltak er viktige. Det er også behov for mer forskning på effekten av ulike forebyggende tiltak, slik at ressursene brukes riktig.

Vi takker Høyres partiledelse for oppdraget med å komme frem til tiltak kommunene kan bruke i sine handlingsplaner. Vi håper dette heftet gir gode innspill til arbeidet med å finne frem til hva den enkelte kommune i sin situasjon skal gjøre. Kommuner som tar dette ansvaret på alvor, redder liv og helse.

Vi takker også alle som har bidratt generøst med kunnskap og innspill i forbindelse med det åpne innspillsmøtet i april.

Dette heftet er ikke en uttømmende oversikt over alle tiltak som kommunene bør vurdere. Mer kunnskap og innspill kan hentes fra Nasjonalt kunnskapssenter mot vold og traumatisk stress (NKVTS). De senere årene er det også laget flere utvalgsrapporter som foreslår nasjonale og lokale tiltak, for eksempel [NOU 2020:17 Varslede drap?](#) og [NOU 2024:4 Voldtekt - et uløst samfunnsproblem](#). Vi takker de involverte for å ha bidratt med både skriftlige og muntlige høringsinnspill i panelets arbeid.

Oslo, 1. september 2024

Anne Lindboe

Leder i Høyres ekspertpanel mot negativ sosial kontroll og vold i nære relasjoner og ordfører i Oslo

Tom Georg Indrevik

Leder i Høyres kommunalutvalg og ordfører i Øygarden

Ingunn Foss

Storingsrepresentant Vest-Agder

Hanne Finanger

Leder for Seksjon for Kriminalitetsforebygging, Oslo Politidistrikt
Gruppeleder for Nesodden Krf og
tyremedlem i Akershus Krf

Mari Holm Lønseth

Storingsrepresentant Sør-Trøndelag

Kine Pedersen Aamodt

Grunnlegger av organisasjonen Du eier meg ikke

Endre Bendixen

Jurist i Stine Sofies Stiftelse

Ingeborg Forseth

Styreleder i Krisesenteret for Molde og omegn IKS og gruppeleder Molde Høyre

¹ NKVTS: <https://voldsveileder.nkvts.no/innhold/vold-og-overgrep-mot-voksne-og-eldre/hva-er-vold-naere-relasjoner/ulike-former-vold-og-overgrep/>
(Lest 14. juni 2024)

Innhold

Vår tids viktigste kamp	3
Forebygging	6
Lokale tiltak	7
Alle kommuner må ha en handlingsplan	7
Oversikt over tilgjengelige tilbud	7
Opplæring i grensesetting og kunnskap om vold i nære relasjoner i skoler og barnehager	7
Bekjempe æresvold gjennom opplæring i rettigheter og verdier	7
Samtale med helsesykepleier om vold og seksuelle/reproduktive helserettigheter i introduksjonsprogrammet	7
Samarbeide med sivilsamfunnet og religiøse ledere	7
Kommunens ansvar for opplæring av medarbeidere i avvergeplikt, varslingsplikt, opplysningsplikt og taushetsplikt	7
Tverrfaglige konsultasjonsteam eller ressursgrupper	8
Spørsmål om vold i samtaler med det offentlige	8
Nasjonale tiltak	9
Kunnskap og opplæring om vold, overgrep og avvergeplikt i høyere utdanning	9
RISK til hele landet	9
RISK for barn. Utvikle og tilpasse modellen for barn og unge	9
Avklare hvordan politiets informasjon kan benyttes i risikovurderinger for barn	9
Nasjonal veiledningslinje for ansatte og frivillige	9
Mer forskning på forebyggende tiltak	9
Nasjonal holdningskampanje mot vold og kontroll	9
Beskyttelse og oppfølging av ofre	10
Lokale tiltak	11
Voldskoordinator	11
Kvalitetsreform i krisesentertilbudet	11
Pakkeforløp for voldsutsatte	11
Uteblivelse ved skolestart	11
Sikre gode hjelpetilbud til voldsutsatte og lett tilgjengelig oversikt over disse	11
Nasjonale tiltak	11
Overgrepsmottak for barn	11
Oppfølging og rettsforfølgelse av voldsutøvere	12
Lokale tiltak	14
Opplæring i rettigheter for ansatte	14
Øke bruken av omvendt voldsalarm	14
Behandlingstilbud for voldsutøver	14
Krisetilbud til voldsutøver	14
Nasjonale tiltak	15
Risikovurdering ved løslatelse fra fengsel	15
Besøks-/kontaktforbud i lengre perioder	15

Forebygging

Forebyggende tiltak har best effekt når de er omfattende, har en helhetlig tilnærming og varer over tid. Det er viktig at de settes inn på et tidlig tidspunkt. Det er kommunenes ansvar å forebygge vold og overgrep, og følge opp de menneskelige lidelsene. Enhver kommune som evner god og konkret forebygging, vil på sikt redusere nødvendigheten av beskyttende og oppfølgende tiltak.

Midt-Telemark deltar i folkehelseprosjektet «Sammen mot». Her gjøres det også forsøk på å inkludere sivilsamfunnet og frivilligheten, noe utvalget mener er viktig å legge til rette for. For å begrense av vold og negativ sosial kontroll.

Eksempel 2

Folkehelseprosjektet "Sammen mot"

Folkehelseprosjektet Sammen Mot i Færder, Larvik og Midt-Telemark er eksempel på et universelt forebyggende program som skal forebygge vold og overgrep. Programmet involverer barnehager og skoler, og når ut til alle barn og unge i kommunen. Et fellestrekk mellom kommunene med Sammen Mot er at alle prosjektene baserer seg på kompetanseoppbygging rundt vold, overgrep, det å være trygge voksne, det å møte barns traumer, tilknytning mv. blant voksne (som ansatte i barnehage og skole, helsesykepleiere, barnevernspedagoger, frivillige, ansatte i kirken, befolkningen generelt, foreldre/foresatte mv.). Slik gjøres voksne i stand til å ta imot det barn forteller, og får styrkede relasjoner til barna de har kontakt med. I tillegg skapes bedre oppvekstmiljøer og pedagogiske miljøer for alle barn i kommunene prosjektene omfatter. I alle tre kommunene i Sammen Mot er det barn og unge som er målgruppen for kompetansesatsingen, dvs. at barn og unge gis kunnskap og kompetanse gjennom opplæring av barnehageansatte og lærere. Slik læres barna opp av pedagoger de kjenner godt. (Telemarksforskning)

Lokale tiltak

1. Alle kommuner må ha en handlingsplan

Alle kommuner i Norge skal ha en handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Det overordnede målet er at kommunene skal styrke handlingskompetansen til å kunne forebygge, avdekke og stoppe vold i nære relasjoner. Ved å sørge for at handlingsplanen blir kjent og forankret i hele den kommunale organisasjonen, skal enhetene ha prosedyrer som er kjent og kvalitetssikret. Planen skal styrke samarbeid og samhandling, og øke ansattes kunnskap og forståelse om vold i nære relasjoner. Nasjonalt kompetansesenter mot vold og traumatisk stress (NKVTS) har utviklet en [veileder for utvikling av kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner](#).

2. Oversikt over tilgjengelige tilbud

Alle kommuner må ha en enkelt tilgjengelig oversikt over lokale og nasjonale tiltak som jobber forebyggende mot vold og overgrep. Listen må inneholde tilgjengelig informasjon om hvem tiltaket er beregnet for, hvordan tiltaket jobber, og hvordan vedkommende kan komme i kontakt med tiltaket. Det må være lagt ansvar til kommunen å holde oversikten oppdatert, ved at én eller flere i kommunen har et dedikert ansvar for denne. Oversikten må være enkelt tilgjengelig digitalt, og på de stedene voldsutsatte oppsøker.

3. Opplæring i grensesetting og kunnskap om vold i nære relasjoner i skoler og barnehager

Barn og unge må få kunnskap om egen kropp, grensesetting, hva vold i nære relasjoner er og hvor lovens grenser går. Opplæringen må være alderstilpasset, og skje allerede fra barnehagealder og gjentas gjennom utdanningsløpet. Dette bør skje i samarbeid med sivilsamfunnet, politiet og andre instanser. Slik kan de få kunnskap om hva de skal gjøre hvis de utsettes for uakseptabel grenseoverskridende adferd, og hvordan de kan respektere andres grenser. Eksempel på slike tiltak er Stine Sofie Stiftelsens Barnehagepakka og Æ e mæ fra Sortland kommune.

Eksempel 3

Æ E MÆ

Sortland kommune har utviklet og frigjort et helhetlig opplæringsopplegg til bruk i barnehage, på skole, med foreldre og for kompetanseheving hos ansatte. Målet er å gjøre både barn og voksne trygge til å snakke om og forebygge vold og overgrep. Alle ressurser er tilgjengelige på nettsiden <https://aemae.no>.

4. Bekjempe æresvold gjennom opplæring i rettigheter og verdier

Alle som jobber med mennesker i risikozonen, må ha kunnskap om hvordan ulik kulturell bakgrunn kan påvirke folks mulighet til å ta egne valg for sitt liv. En grunnleggende forståelse for menneskerettigheter som retten til et liv uten vold, retten til å gifte seg med hvem man vil og retten til å velge utdanning og yrkesvei, må kjennetegne opplærings- og integreringstiltakene. Kommunen må sørge for at slik kunnskap blir formidlet til både flyktninger og bosatte på familieinnvandring gjennom introduksjonsprogrammet. Det er viktig at kommunen samarbeider tett med minoritetsmiljøer og religiøse ledere for å nå frem med informasjon. Mangfoldsrådgivere er et nyttig verktøy for å møte elever og ansatte i disse særegne utfordringene.

5. Samtale med helsesykepleier om vold og seksuelle/reproduktive helserettigheter i introduksjonsprogrammet

Nye i Norge har ikke nødvendigvis kunnskap om regler og normer for vold og kontroll i Norge. Særlig når det gjelder seksuell og reproduktive helserettigheter, er kvinners frihet til å bestemme over egen kropp utfordret. En samtale med helsepersonell, i kombinasjon med opplegget som allerede finnes i introduksjonsprogrammet, kan åpne dører for videre oppfølging ved behov. Her er det også mulighet til å opplyse både kvinner og menn om de rettighetene som ligger til grunn i Norge. I Fredrikstad sats kommunen på å videreutvikle undervisning om vold i nære relasjoner i introduksjonsprogrammet.

6. Samarbeide med sivilsamfunnet og religiøse ledere

For å begrense vold og kontroll, må kommunen spille på lag med hele samfunnet. Sivilsamfunnsorganisasjoner som Nok. Norge, Dixi Ressurssenter og religiøse ledere har en unik mulighet til å endre holdninger og bidra med informasjon om verdier og rettigheter som ligger til grunn i Norge. Samarbeid om dette kan gjøres til vilkår for offentlig støtte.

7. Kommunens ansvar for opplæring av medarbeidere i avvergeplikt, varslingsplikt, opplysningsplikt og taushetsplikt

Avvergingsplikten er ikke godt nok kjent, særlig i forhold til varslings-, opplysnings- og taushetsplikten. Det er et ledelsesansvar å sikre gode rutiner for hvordan avvergings- og varslingsplikten skal utøves i praksis.

Opplæringen må gjelde for alle ansatte i førstelinjen, som jobber med barn, ungdom, eldre, syke og andre sårbare grupper. Kommunalt ansatte må inneha grunnleggende kompetanse på voldens mekanismer,

kommunens muligheter til å informere, plikt til å avverge, samt voldsutsattes rettigheter og krav på hjelp. Kommuner bør gjennomføre årlige fagdager med fokus på forebygging av vold og overgrep. For å øke kompetansen blant ansatte gjennomfører Stavanger hvert år en lokal kampanje kalt Voldsuka, og i Bergen er det egne fagdager om Bufdirs modell TryggEst som skal bidra til å forhindre, avdekke og håndtere vold og overgrep mot voksne mennesker som i liten grad er i stand til å beskytte seg selv.

8. Tverrfaglige konsultasjonsteam eller ressursgrupper

Ved bekymring om barn er utsatt for vold eller overgrep, er det viktig med tidlig innsats. Ved å bruke tverrfaglige konsultasjonsteam som møtepunkt kan risikovurderinger gjøres bedre, og riktige tiltak iverksettes raskt. Relevante deltagere i et slikt team kan være barnehager, PPT, helsestasjon, barnevern, krisesenter, politi og mangfoldsrådgiver.

9. Spørsmål om vold i samtaler med det offentlige

Ved faste oppmøter på helsestasjonen, samtaler med helsesykepleier på skolen, og i samtaler mellom lærer og elev på barne- og ungdomsskolen, bør spørsmål om utsatthet for vold stilles. Spørsmålet bør også inngå i malen for medarbeidersamtaler i kommunal

sektor, mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

Kommunen må være særskilt oppmerksom på risikofaktorer for negativ sosial kontroll. Dersom skolen avdekker at elever ikke får delta i svømmeundervisning, idrettsarrangementer, på leirskole eller lignende aktiviteter, bør elev og foreldrene innkalles til separate samtaler med skolens ledelse.

Eksempel 1

Stavanger

Stavanger har et omfattende arbeid for forebygging:

- Uken mot vold er en lokal kampanje mot vold i nære relasjoner
- Kompetanseheving og opplæring av ressurspersoner i kommunale tjenester
- Synliggjøring og bruk av konsultasjonsteam for å håndtere bekymring for barn som kan være utsatt for vold eller overgrep

Nasjonale tiltak

10. Kunnskap og opplæring om vold, overgrep og avvergeplikt i høyere utdanning

Det anbefales å innføre obligatoriske fag knyttet til fenomenforståelse om vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep i alle høgskole- og bachelorutdanninger innen helse og omsorgssektoren, lærerutdanning, barnevern, politi og beredskapssetater. Opplæringen må inneholde kunnskap om avvergeplikt, opplysningsrett og plikt, samt forholdet til taushetsplikten.

11. RISK til hele landet

Politiet i Oslo har etablert et tilbud kalt RISK. Her samles både politi-, helse- og sosialfaglig kompetanse for å gi veiledning, oppfølging, sikkerhet og beskyttelse til kvinner og familier utsatt for vold og overgrep. Tilbudet kjennetegnes ved å være forebyggende og helhetlig, og har tilbud både til voldsutsatte, voldsutøver og pårørende. Arbeidet utøves i tett samarbeid med sosial- og helsetjenester i kommunen. Det anbefales at tilbudet utvides til alle politidistrikt.

12. RISK for barn. Utvikle og tilpasse modellen for barn og unge

Alvorlig vold skal anmeldes og straffefølges. Sikkerheten for barna i disse sakene blir med dagens tilbud ikke tilfredsstillende ivaretatt. RISK arbeidsmodell bør utvikles som et tilbud tilpasset barn og unge. Tilbudet bør innrettes mot barn som utsettes for vold, slik at beskyttelse kan iverksettes og rettssikkerhet bedre ivaretas gjennom målrettet bruk av risikovurderinger og beskyttelsestiltak. Gjennom RISK arbeidsmodell kan også barn som utøver vold tilbys hjelp og oppfølging. Tverrfaglig samhandling mellom politi, barnevern og helse er relevant på dette området.

13. Avklare hvordan politiets informasjon kan benyttes i risikovurderinger for barn

Det er behov for å avklare hvordan politiets informasjon kan benyttes og deles i arbeidet med risikovurdering og risikohåndtering for barn, i samråd med barnevernet. Dette er nødvendig for at de ulike etatenes verktøy egnet for å beskytte barn utsatt for vold, kan iverksettes og samordnes.

14. Nasjonal veiledningslinje for ansatte og frivillige

Det bør vurderes å tilby en nasjonal veiledningstjeneste for ansatte og frivillige som møter voldsutsatte, eller er i kontakt med mennesker i risikozonen. Dette må ta utgangspunkt i dagens miljøer som for eksempel NKVTS eller Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)

VTS, og føre til et samarbeid som kan tilby veiledning og støtte.

15. Mer forskning på forebyggende tiltak

Det er behov for mer forskning på hvilke forebyggende tiltak som har best effekt.

16. Nasjonal holdningskampanje mot vold og kontroll

Det er behov for å gjøre straffelovens bestemmelser om tvangsekteskap, barneekteskap og vold bedre kjent. Erfaringer fra Sverige viser at holdningskampanje mot oppdragervold har god effekt ved at den bevisstgjør og reduserer omfanget av slik vold. En slik holdningskampanje mot vold og kontroll er et universelt forebyggende tiltak som kan bidra til oppmerksomhet og bevisstgjøring. Det er også en måte å nå ut med informasjon om avvergingsplikten, og informasjon om hvilke instanser en kan kontakte for hjelp.

Beskyttelse og oppfølging av ofre

Vold og overgrep i nære relasjoner kan ramme alle, på ulike områder i livet. Vold og overgrep fører til store konsekvenser for den enkelte og for samfunnet. Den utsatte kan få behov for både beskyttelse, bistand og oppfølging, og særlig barn og unge må få et ekstra fokus i en sårbar periode i livet.

Hovedutfordringen blir å sikre at myndigheter og hjelpetilbud gir en god tilgang til tilrettelagte og likeverdige tilbud og tjenester til innbyggerne i hele landet, på tvers av sektorer og etater. Alle instanser med ansvar skal bidra til bedre samordning og samarbeid. En klar guide er derfor helt nødvendig.

Lokale tiltak

1. Voldskoordinator

Høyre anbefaler at kommunene har en voldskoordinator, med tilstrekkelig kapasitet, som legger til rette for en helhetlig oppfølging av berørte av vold i nære relasjoner i kommunen. Voldskoordinator bør være en som har god fenomenkunnskap om vold og overgrep. Stillingen bør, om mulig, ligge i tilknytning til kommunens fagmiljø for vold og overgrep.

Høyre mener at kommunen gjennom en voldskoordinator er med på å sikre informasjon og tilgjengelighet av støttetjenester for både ofre og utøvere. Krisesenter spiller en sentral rolle her som formidler rådgivningstjenester, juridisk hjelp m.m. til ofre. Kommunen kan inngå samarbeid med familievernkontor for kurs om sinnemestring, eller tilbud i samarbeid med Alternativ til vold.

Eksempel 4

Alternativ til vold (ATV)

I Stavanger samarbeider kommunen med organisasjonen Alternativ til vold for å gi et behandlingstilbud til voldsutøvere og til voldsutsatte innbyggere. Innbyggere får tilgang på tjenesten etter henvisning fra barnevern eller krisesenter.

2. Kvalitetsreform i krisesentertilbudet

Krisesentrene spiller en viktig rolle i å beskytte og støtte mennesker som opplever vold i nære relasjoner. Utvalget anbefaler at kommunene sikrer at krisesentertilbudet så tilgjengelig som mulig, personlig økonomi og avstand skal ikke være et hinder for voldsutsatte å oppsøke tilbudet. Tilgjengelighet betyr også at man tilbyr informasjon og tjenester tilrettelagt for ulike språk og kulturer, og et godt faglig dagtilbud.

For å være et kjent tilbud, og kunne tilby støtte til alle som trenger det, må krisesentrene sikres tilstrekkelige midler. Dette inkluderer også at man ansetter kvalifisert personell og ha tilrettelagte fasiliteter. Slik kan voldsutsatte som trenger individuell tilrettelegging, personer med kroniske sykdommer, funksjonsnedsettelse eller utfordringer knyttet til rusmisbruk også få et godt tilbud. Utvalget oppfordrer til at krisesentrene kan finne gode løsninger for brukernes kjæledyr, som i dag er en gjentakende problemstilling.

Personellet ved krisesentrene må ha høy kompetanse. Ved å sikre at de ansatte har nødvendig kunnskap og ferdigheter, kan man forbedre kvaliteten på tjenestene

som tilbys. I tillegg til å hjelpe dem som allerede er rammet, må krisesentrene også spille en rolle i forebygging av vold i nære relasjoner.

3. Pakkeforløp for voldsutsatte

Kommunen bør tilrettelegge for et hurtigløp i saker der det avdekkes vold. Pakkeforløpet skal sikre rutiner og prosedyrer som gir "forkjørsrett" i det kommunale hjelpeapparatet. Pakkeforløpet bør inneholde rett til, vurdering og iverksettelse av behovet for helsehjelp, sosialhjelp, økonomisk hjelp, juridisk støtte, bolig og beskyttelse.

4. Uteblivelse ved skolestart

Kommunen bør innføre obligatoriske varslingsrutiner for alle skoler dersom en elev dukker opp til skolestart etter ferien. Rutinen må inneholde plassering av ansvar, og aktiviteter for undersøkelse, avklaring og eventuell varslings til politiet.

5. Sikre gode hjelpetilbud til voldsutsatte og lett tilgjengelig oversikt over disse

I mange kommuner er det flere aktører og tilbud til utsatte og ofre for vold i nære relasjoner, men det kan være vanskelig å orientere seg. Utvalget ønsker at kommunen lager en guide med oversikt over de ulike tilbudene for de utsatte. Dette vil gjøre hjelpetilbudene, samt hvor man skal henvende seg, lettere tilgjengelig. I kommuner uten tilstrekkelig hjelpeapparat, må det sikres at et tilstrekkelig tilbud kommer på plass, gjerne i samarbeid med andre kommuner. Eksempel på dette kan være kvinnehelsehus slik Bergen har, eller familiens hus som finnes i Kristiansand.

Nasjonale tiltak

6. Overgrepsmottak for barn

Alle barn må få gode medisinske undersøkelser av kvalifiserte barneleger på barneavdeling ved sykehus. Det må være kort ventetid, og kapasitet til å følge opp voldsutsatte barn gjennom hele uken.

Faktaboks 1

Henvisningsrutine

Det er viktig å sende korrekt henvisning for å unngå lang ventetid. Helsedirektoratet har utarbeidet en nasjonal henvisningsveileder. Tilbud som Alternativ til vold, Familievernkontoret og krisesentre krever ikke henvisning. Det er viktig at kommunens innbyggere vet hvilke tiltak som eksisterer, både som krever og de som ikke krever henvisning.

Oppfølging og rettsforfølgelse av voldsutøvere

Oppfølging og rettsforfølgelse av overgripere er avgjørende. Fra forsøk på konfliktløsning, riktig hjelp til ofre og barn, samt oppfølging av voldsutøvere.

Voldsutøvere og overgripere kan være både voksne og barn, og de kan stå i ulike relasjoner til de som utsettes. En voldsutøver kan være en ung gutt som utsetter kjæresten sin for vold, men som samtidig blir utsatt for vold fra sin far. På samme måte kan en voldsutøver være en mor

som mishandler sine barn, og som igjen blir mishandlet av sin partner. Han eller hun er altså både voldsutøver og voldsutsatt, avhengig av hvilken relasjon vedkommende står i. Det kreves derfor en helhetlig tilnærming til denne prosessen.

Det vil alltid være en risiko for at en voldsutøver begår nye overgrep. Derfor er det viktig at vedkommende også får tilbud om riktig behandling for å bryte voldsspiralen.

Lokale tiltak

1. Opplæring i rettigheter for ansatte

De som møter voldsutsatte må få opplæring i hvilke rettigheter utsatte har. I saker der det ikke begjæres påtale, er det også viktig at utsatte får klargjort rettigheter til annen hjelp og bistand. I tilfeller der den utsatte ikke ønsker å anmelde, er det viktig å informere om avvergeplikten man er pålagt som hjelper. Informasjon om konsekvensene av å ikke anmelde er også av betydning, som for eksempel at retten til voldsoffererstatning faller bort, og manglende tilgang på beskyttelsestiltak fra politiet.

2. Øke bruken av omvendt voldsalarm

Bruken av omvendt voldsalarm må økes. Det er gjerningspersonen som i større grad enn i dag skal ta belastningen av mishandlingen, ikke offeret. Politiet kan ta i bruk omvendt voldsalarm som et straffeprosessuelt virkemiddel uten å gå via domstolen. Perioden påtalemyndigheten kan ilegge kontaktforbud bør økes. Politiet må rapportere på bruken av omvendt voldsalarm.

Faktaboks 2

Omvendt voldsalarm

Både Oslo Politidistrikt og Øst Politidistrikt har innført dette som fast rutine ved forkynnelse av besøksforbud. Antall brudd på besøksforbud har sunket markant etter denne rutinen ble innført. Det ser altså ut til at informasjon om at brudd på besøksforbud kan føre til omvendt voldsalarm, kan ha en forebyggende/avskrekkende effekt.

3. Behandlingstilbud for voldsutøver

Alle kommuner må ha et behandlingstilbud for voldsutøver. Dette kan gjøres i samarbeid med sivilsamfunnet, for eksempel gjennom Alternativ til vold eller gjennom implementering av Brøset sinnemestringsmodell. Det er viktig å merke seg at de fleste voldsutøvere ikke ser på seg selv som voldsutøvere. En innledende tilnærming til å følge opp voldsutøver må ta høyde for dette. Mange av de eksisterende hjelpetilbudene stiller krav om at voldsutøvere erkjenner/innrømmer volden. Noen legger også til grunn at voldsutøver er dømt. Dette gir utfordringer knyttet til å gi adekvat hjelp til voldsutøvere i en tidlig fase. Kommunen bør derfor ha et tilbud for denne gruppen som faller utenfor de øvrige hjelpe- og behandlingstilbudene.

4. Krisetilbud til voldsutøver

Kommunen bør legge til rette for et akutt/kortvarig boligtilbud for oppfølging av voldsutøvere. Å gi hjelp

til voldsutøver i en akutfase må anses som god hjelp og beskyttelse for voldsutsatte. Til tross for, og på grunn av hendelsen voldsutøver har forårsaket, oppleves ofte situasjonen som en stor livskrise også for disse. De trenger hjelp til å håndtere både det emosjonelle og det praktiske. Får de hjelp til dette, minsker risikoen for at frustrasjonen og fortvilelsen går ut over voldsutsatte på nytt.

Vold i partnerforhold og andre nære relasjoner er ofte preget av mye ambivalens hos voldsutsatte. Dette betyr at det i en bruddfase er til stor hjelp for den utsatte, dersom man klarer å holde voldsutøver borte fra den utsatte. Dersom voldsutøver ikke er fengslet eller har besøksforbud, er det en kjent problemstilling at voldsutøvere søker hjem igjen. Grunnleggende behov som å ha tak over hodet eller mat på bordet er av betydning.

Faktaboks 3

Hvem er voldsutøver?

Husk at voldsutøver kommer i alle varianter: Mor, far, bror, søster, fetter, kusine, tante, onkel, bestemor og bestefar, og "voksne" barn.

Nasjonale tiltak

5. Risikovurdering ved løslatelse fra fengsel

Kriminalomsorgen har plikt til å varsle voldsutsatte ved utøvers avsluttede soning eller permisjon. Denne plikten bør utvides, slik at samarbeidet mellom kriminalomsorgen, politi og bostedskommunen starter i god tid før soningsslutt.

Risikovurderinger bør gjøres i samarbeid mellom etatene, og må inneholde vurderinger av faren for gjentakelse av vold mot voldsutsatte. Vurderingene bør være helhetlige og ivareta sårbarhetsfaktorer knyttet til den utsatte. Behovet for beskyttelsestiltak, som for eksempel voldsalarm og besøksforbud, må vurderes.

6. Besøks-/kontaktforbud i lengre perioder

I dag ilegges besøks/kontaktforbud i begrensede perioder for noen måneder av gangen, der voldsutøver og voldsoffer bor sammen. Dette gjør situasjonen uforutsigbar for voldsofferet. For at voldsutsatt skal få en bedre mulighet til å bryte ut av en voldelig

relasjon, bør forbudet ilegges over lengre perioder. Derfor anbefaler ekspertpanelet å utrede muligheten for å ilegge besøks-/kontaktforbud i lengre perioder enn i dag.

Faktaboks 4

Kontaktforbud eller besøksforbud

- Kontaktforbud eller besøksforbud ilegges av politi og påtalemyndighet. Politiet kan ilegge besøksforbud uavhengig av om fornærmede ønsker å begjære tiltale og straff. I dag er det mulig å ilegge besøksforbud inntil 1 år, men i praksis brukes det sjelden utover tre måneder.
- Det er ønskelig å utrede muligheten for utvidelse av kontaktforbud, da dagens praksis for bruk av dette ikke er god nok.

**Muligheter
for alle**

Lær mer om Høyres politikk på
[hoyre.no](https://www.hoyre.no) og i sosiale medier.

Du kan kontakte oss på
hoyre.postmottak@stortinget.no

Telefon: (+47) 23 31 33 45